

2 Charakteristika ŠVP

2.1 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.

V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

2.2 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří základ pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k

účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: **kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.**

2.2.1 Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení;
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě;
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a sociokulturní jevy;
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti;
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich.

2.2.2 Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností;
- vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému;
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy;
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů;
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

2.2.3 Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu;
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje;
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a

tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění;

- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem;
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

2.2.4 Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce;
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá;
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají;
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

2.2.5 Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí;
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu;
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka;
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit;
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví.

2.2.6 Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky;
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot;
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření;

- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.

2.3 Zaměření školy

ŠVP respektuje tradice školy, využívá reálné podmínky školy a reaguje na vzdělávací požadavky rodičů a žáků. Na základě provedené SWOT analýzy vzdělávacích podmínek školy, požadavků klientů (žáků, rodičů, zřizovatele, veřejnosti) škola stanovila následující vzdělávací a výchovné priority:

2.3.1 Multikulturní výchova

Vyplývá z potřeby bezproblémové integrace dětí – žadatelů o mezinárodní ochranu a dětí ze sociálně slabšího prostředí. V této oblasti je nutné se zaměřit na:

- vzájemné vztahy mezi žáky,
- odstranění a prevence šikany,
- komunikační dovednosti žáků v českém i cizích jazycích,
- komunikace v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Důležitým prvkem v této oblasti je využití projektů v oblasti evropských fondů a krajských dotačních programů.

2.3.2 Sport

Rozvoj tělesné zdatnosti a pohybových dovedností žáků ve školních i mimoškolních sportovních aktivitách (nepovinné předměty, soutěže). Škola úzce spolupracuje s Okresním atletickým svazem, AŠSK, ASPV, Plaveckým bazénem v Rychnově nad Kněžnou a dalšími sportovními organizacemi. Rozvíjí se vztah k systematické sportovní přípravě a pohybu vůbec.

2.3.3 Cizí jazyky

Rozšíření výuky cizích jazyků (Aj od 1. r., NJ, RJ, FJ, ŠJ od 7. r., AJK od 8. ročníku).

2.3.4 Informatika

Praktické využití informačních a komunikačních technologií. Rozvoj výuky na počítačích v jednotlivých vyučovacích předmětech. Využívání ICT v přímé výuce („Šablony“) i ve vzdálené práci učitelů s žáky. Škola nakoupila z grantů a dotací dostatečný počet notebooků pro žáky. Komise pro informatiku pracuje na novém pojetí výuky dle změn v RVP.

2.3.5 Ekologie

Uplatňování zásad environmentální výchovy v konkrétních projektech, ale i v běžném životě školy.

2.3.6 Kulturní výchova

Další rozvíjení tradice zájezdů do divadla, na muzikály, spolupráce s Městskou knihovnou, koncerty, výstavy (Nový zámek) a jiné aktivity.

2.4 Výchovné a vzdělávací strategie

Celková strategie školy se uskutečňuje ve čtyřech základních etapách:

- I. etapa – analýza vzdělávacích požadavků klientů, vzdělávacích potřeb žáků, vzdělávacích možností školy, silných a slabých stránek a příležitostí školy.
- II. etapa – stanovení vzdělávacích priorit, které se odrazí v konkrétní skladbě předmětů, jejich hodinových dotacích a v obsahu učebních osnov.
- III. etapa – rozvíjení silných stránek školy.
- IV. etapa – postupné vybudování konkrétní výchovné a vzdělávací strategie směřující k cílům základního vzdělávání a tím i k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků:

Klíčová kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
Kompetence k učení	Podpora rozvoje dovedností a způsobů rozhodování metodami, které umožňují přímou zkušenost.
	Dostatek informačních zdrojů – knihovna, internet, exkurze atd.
	Propojení informací se skutečným životem.
	Práce s informacemi.
	Samostatnost, plánování a organizace vlastní činnosti.
	Vlastní úsudek, iniciativa, tvořivost, zodpovědnost.
	Komunikace, vedení diskuse, spolupráce v týmu.
	Poznání vlastních možností.
	Prezentace vlastních výsledků.
	Tvořivost (práce na projektech).
	Chápat smysl vlastní práce.
	Práce v motivujícím prostředí.
	Práce s přiměřeným učivem.
	Hodnocení za to, co žák umí, ne za to, co neumí.
	Využívání kladného hodnocení a dobrých výsledků jako motivace.
	Výuka bez situací nerovnosti, ponížení apod.
	Stanovení postupných cílů.
Zařazování metod podporujících zvědavost.	
Získané vědomosti a poznatky aplikovat v praktickém životě.	
Osobní příklad.	
Kompetence k řešení problémů	Poznatky nejsou předkládány v hotové podobě.
	Uplatňování mezipředmětových vztahů.
	Objevování vzájemných příčin a souvislostí přírodních a společenských jevů a dějů.
	Přechod od frontálního vyučování k více aktivizujícím metodám.
	Široké uplatnění praktických cvičení.
	Uplatňování základních myšlenkových operací – srovnávání, analýza, syntéza, zobecňování, abstrakce.
	Rozvoj schopnosti logického uvažování.
	Řešení problémů na základě kritického zhodnocení informací.
Podpora netradičních způsobů řešení.	
Kompetence komunikativní	Prostor pro komunikace různými formami (ústně, písemně, výtvarnými prostředky, využitím technických prostředků).

	Dodržování etiky komunikace (věcnost, naslouchání, respektování různých názorů – originálních, nezdařených apod.).
	Základ spolupráce a společného prožívání.
	Předpoklady pro poznávání sebe a vztahů k jiným.
	Práce v týmu.
Kompetence sociální a personální	Atmosféra demokracie a přátelství.
	Kooperativní učení, spolupráce ve výuce.
	Osobní odpovědnost za výsledky společné práce.
	Spolupráce učitelů
	Spolupráce s rodiči a dalšími partnery.
	Učit se samostatně rozhodovat a nést důsledky za svá rozhodnutí.
	Demokracii a svobodu nezaměňovat za anarchii.
	Nutnost dodržování mravních hodnot a slušného jednání.
	Vhodnou formou prosazovat svoje zájmy.
	Učit se argumentovat.
	Učit se chápat bohatství a složitost citového života, rozvíjet citovou otevřenost vůči podnětům z prostředí, ve kterém žijí.
	Učit se otevřeně a kultivovaně projevovat své city.
	Kompetence občanské
Vztahy ve škole – úcta, sounáležitost, uznání.	
Otevřenost vůči spolužákům.	
Solidarita s druhými.	
Rozvíjení kritických postojů k negativním jevům ve škole i společnosti.	
Integrace žáků vyžadujících speciální péči.	
Multikulturní výchova – porozumění odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur	
Vytváření podmínek pro adaptaci žáků z jiných kulturních prostředí.	
Ohleduplnost vůči starým a nemocným lidem.	
Vhodné prostředí – funkční, estetické, bezpečné – spoluúčast na jeho úpravě.	
Učit se ohleduplnému a citlivému vztahu k lidem, přírodě, kulturním a etickým hodnotám.	
Kompetence pracovní	
	Důsledné dodržování bezpečnosti práce při činnostech ve škole.
	Účast žáků při úpravách prostředí školy.
	Uplatňování sebehodnocení žáků.
	Uplatňování mezipředmětových vztahů při volbě povolání.

2.5 Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

Dítětem, žákem, či studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpůrných opatření vyplývajících z jeho individuálních

potřeb na základě jeho zdravotního stavu, odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

2.5.1 Zásady práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Školní poradenské pracoviště (ŠPP) školy je tvořeno výchovným poradcem, školním speciálním pedagogem, školním metodikem prevence pro první stupeň a školním metodikem prevence pro druhý stupeň, který zároveň koordinuje jeho činnost.

Výchovný poradce je pedagogickým pracovníkem, který je pověřen spoluprací se školským poradenským zařízením.

Členové ŠPP úzce spolupracují s místními zájmovými organizacemi, vzdělávacími institucemi, orgány, státními neziskovými organizacemi.

Pedagogové se vzdělávají v této problematice v rámci DVPP.

Jako podpůrná opatření pro žáky se SVP jsou ve škole využívána (dle doporučení ŠPZ) zejména:

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků, jejich zvláštností, možností, pracovního tempa,
- práce s názorem,
- individuální časová dotace,
- kladení reálných cílů,
- práce s oceněním, doporučením,
- střídání forem a činností během výuky,
- pravidelná popisná zpětná vazba, práce s kritérii hodnocení, sebehodnocení,
- propojení učiva do souvislostí, praktického života,
- úzká spolupráce se zákonnými zástupci,
- součinnost všech pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáka.

2.5.2 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení Plánu pedagogické podpory (PLPP) a Individuálního vzdělávacího plánu (IVP) žáka se SVP

- Při zjištění obtíží u žáka informuje vyučující třídního učitele a výchovného poradce.
- Třídní učitel za metodické podpory výchovného poradce může sestavit Plán pedagogické podpory. Na tvorbě PLPP spolupracují i ostatní vyučující žáka.
- PLPP má písemnou podobu.
- S PLPP třídní učitel prokazatelně (stvrzeno podpisem) seznámí zákonné zástupce žáka, rovněž všechny vyučující.
- Poskytování podpůrných opatření prvního stupně třídní učitel s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje.
- V případě potřeby třídní učitel za metodické podpory výchovného poradce PLPP upraví podle potřeb žáka.
- Pokud budou daná podpůrná opatření dostatečná, budou pedagogičtí pracovníci pokračovat v jejich realizaci.

- Pokud se podpůrná opatření budou jevit jako nedostatečná, doporučí výchovný poradce zákonnému zástupci žáka poradenskou pomoc školského poradenského zařízení.
- Výchovný poradce zajistí bezodkladné předání Sdělení školy ke vstupnímu/kontrolnímu vyšetření v ŠPZ.

- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle Individuálního vzdělávacího plánu (IVP), bezodkladně vypracuje třídní učitel za metodické podpory výchovného poradce a ve spolupráci s vyučujícími ostatních předmětů tento dokument.
- Za konečné vytvoření IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný výchovný poradce.
- Výchovný poradce seznámí všechny vyučující žáka včetně zákonných zástupců s vytvořeným IVP. Zákonný zástupce, třídní učitel a dotčení vyučující IVP podepíší.
- Poskytování podpůrných opatření výchovný poradce v těsné spolupráci s třídním učitelem a s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

2.6 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných

Výchovně vzdělávací proces naší školy žákům nadaným a mimořádně nadaným zajišťuje:

- práci nad rámec základní výuky (složitější úlohy, seminární práce, prezentace v oblasti zájmů žáka, zadávání specifických úkolů apod.),
- respektování individuálního pracovního tempa,
- účast ve vědomostních soutěžích včetně přípravy na ně,
- nákup pomůcek,
- realizaci individuální výuku nadaných žáků formou konzultací,
- na 1. stupni přípravu na osmileté gymnázium,
- odpovídající propagaci a přípravu rodičů a veřejnosti na možnou diferenciaci v oblasti nepovinných předmětů a předmětů volitelných,
- dělení tříd na skupiny = různá náročnost práce,
- přeřazení mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku na základě zkoušky.

2. 6. 1 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení Plánu pedagogické podpory (PLPP) a Individuálního vzdělávacího plánu (IVP) nadaného a mimořádně nadaného žáka

- Při zjištění nadání a mimořádného nadání informuje vyučující daného předmětu třídního učitele a výchovného poradce.
- Učitel předmětu, ve kterém se projevuje mimořádné nadání, může s metodickou podporou výchovného poradce sestavit Plán pedagogické podpory. Na tvorbě PLPP se podílí také třídní učitel, popř. vyučující dalších předmětů, kde se projevuje nadání žáka.
- S PLPP třídní učitel prokazatelně (stvrzeno podpisem) seznámí zákonné zástupce žáka, rovněž všechny vyučující.
- Poskytované podpory učitel daného předmětu s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje.
- V případě potřeby učitel za metodického vedení výchovného poradce PLPP upraví podle potřeb žáka.
- Pokud budou daná podpůrná opatření dostatečná, budou pedagogičtí pracovníci pokračovat v jejich realizaci.

- Pokud se podpůrná opatření vyplývající z PLPP budou jevit jako nedostatečná, doporučí výchovný poradce zákonnému zástupci žáka poradenskou pomoc školského poradenského zařízení.
- Výchovný poradce zajistí bezodkladné předání Sdělení školy ke vstupnímu/kontrolnímu vyšetření v ŠPZ.
- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle Individuálního vzdělávacího plánu (IVP), bezodkladně vypracuje třídní učitel za metodické podpory výchovného poradce a ve spolupráci s vyučujícími těch předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání, tento dokument.
- Za konečné vytvoření IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný výchovný poradce.
- Výchovný poradce seznámí všechny vyučující žáka včetně zákonných zástupců s vytvořeným IVP. Zákonný zástupce, třídní učitel a dotčení vyučující IVP podepíší.
- Poskytování podpůrných opatření výchovný poradce v těsné spolupráci s třídním učitelem a s vyučujícími průběžně vyhodnocuje.
- V případě potřeby učitel daného předmětu za metodické podpory výchovného poradce IVP aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
  - Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci.

2.7 Průřezová témata

Tuto oblast členíme na:

- Osobnostní a sociální výchovu,
- Výchovu demokratického občana,
- Výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
- Multikulturní výchovu,
- Environmentální výchovu,
- Mediální výchovu,
- Finanční gramotnost.

2.7.1 Osobnostní a sociální výchova

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností:

- vede k porozumění sobě samému a druhým,
- napomáhá k zvládnutí vlastního chování,
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni,
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti,
- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci,
- umožňuje získání základních sociálních dovedností pro řešení složitých situací (např. konfliktů),
- formuje studijní dovednosti,
- podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny.

V oblasti postojů a hodnot:

- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým,
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci,
- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů,

- přispívá k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování,
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování.

Tematické okruhy průřezového tématu

Osobnostní rozvoj

1. **Rozvoj schopností poznávání** - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium.
2. **Sebepoznání a sebepojetí** - já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí.
3. **Seberegulace a sebeorganizace** - cvičení sebekontroly, sebeovládání - regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.
4. **Psychohygiena** - dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích.
5. **Kreativita** - cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích.

Sociální rozvoj

1. **Poznávání lidí** - vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí.
2. **Mezilidské vztahy** - péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).
3. **Komunikace** - řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci.
4. **Kooperace** - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence.

Morální rozvoj

1. **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti** - dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí - problémy v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci.
2. **Hodnoty, postoje, praktická etika** - analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne.

2.7.2 Výchova demokratického občana

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod,
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti,
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků,
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti,
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování,
- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě,
- vychovává k úctě k zákonu,
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku,
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti,
- přispívá k utváření hodnot jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost,
- rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů,
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším,
- umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská, globální dimenze),
- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností,
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Občanská společnost a škola** - škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci.
2. **Občan, občanská společnost a stát** - občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciace,

různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů).

3. **Formy participace občanů v politickém životě** - volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí.

4. **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování** - demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

2.7.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy,
- prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech,
- prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů v oblasti humanitární, politické, sociální, ekonomické, kulturní a dodržování lidských práv,
- rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech,
- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru,
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu,
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie; seznamuje s dopadem jejich činnosti na osobní i občanský život jednotlivce i s možnostmi jejich zpětného ovlivňování a využívání,
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory,
- rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá překonávat stereotypy a předsudky,
- obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi,
- kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života,
- utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti,
- podporuje pozitivní postoje k tradičním evropským hodnotám,
- upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Evropa a svět nás zajímá** - rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy.

2. **Objevujeme Evropu a svět** - naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů.

3. **Jsmo Evropané** - kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže.

2.7.4 Multikulturní výchova

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti,
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých,
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých,
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné,
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin,
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie,
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání,
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je,
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí,
- stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu,
- pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti,
- vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu,
- učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Kulturní diference** - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo

příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě.

2. **Lidské vztahy** - právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní příspěvi k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy.

3. **Etnický původ** - rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti - jejich rozpoznávání a důvody vzniku.

4. **Multikulturalita** - multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání.

5. **Princip sociálního smíru a solidarity** - odpovědnost a příspěvi každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty.

2.7.5 Environmentální výchova

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí,
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování,
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa,
- umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí,
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí,
- ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje žádoucích i nežádoucích,
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni,
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti,
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů,
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty,

- vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů,
- vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti,
- podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí,
- přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí,
- vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí,
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Ekosystémy** - les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo - město - vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek).

2. **Základní podmínky života** - voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy - biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí).

3. **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** - zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích - zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.).

4. **Vztah člověka k prostředí** - naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a

rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás).

2.7.6 Mediální výchova

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace,
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich,
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času,
- umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů,
- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zvl. zpravodajských),
- umožňuje získat představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu),
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě),
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci,
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu,
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu,
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení,
- vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění,
- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci,
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení** - pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu.

2. **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality** - různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky

signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě).

3. **Stavba mediálních sdělení** - příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající).

4. **Vnímání autora mediálních sdělení** - identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu.

5. **Fungování a vliv médií ve společnosti** - organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách.

6. **Tvorba mediálního sdělení** - uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení.

7. **Práce v realizačním týmu** - redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média; utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti; faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce.

2.7.7 Finanční gramotnost

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- umožňuje porozumět podstatě finanční gramotnosti,
- umožňuje používání a porozumění odborným pojmům,
- prezentuje finanční svět v širších souvislostech,
- umožňuje řešit problémy běžného života,
- umožňuje využívat moderní informační a komunikační technologie.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- umožňuje rozvoj kritického myšlení,
- naučí neupřednostňovat některé konkrétní produkty, služby a instituce,
- umožňuje kooperaci,
- vytváří představu o skutečné hodnotě peněz.

Tematické okruhy průřezového tématu

1. **Peněžní gramotnost** – správa hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi, správa nástrojů (běžný účet, platební karta apod.).

2. **Cenová gramotnost** – porozumění cenovým mechanismům a inflaci, banka jako správce peněz – inflace.
3. **Rozpočtová gramotnost** – osobní a rodinný rozpočet, nárok na reklamaci - základní práva spotřebitelů, zvládat různé životní situace z finančního hlediska, správa finančních aktiv (vklady, pojištění, úročení apod.), správa finančních závazků (úvěry, leasingy), orientace na trhu finančních produktů, volba nejvhodnějších pro danou situaci.

2.7.8 Realizace průřezových témat ve výuce

ŠVP preferuje dva způsoby realizace průřezových témat. Jedná se o:

- integraci do předmětu,
- projekty.

2.7.8.1 Integrace do předmětu

Průřezová témata jsou integrována na základě učiva v daném předmětu a ročníku.

2.7.8.2 Projekty

Projekty jsou dalším způsobem realizace „Průřezových témat“. Jsou pojaty různým způsobem. Liší se délkou, počtem pracujících skupin, tříd a podobně.